

Εθνικό Σχέδιο για το Περιβάλλον και την Κλιματική Αλλαγή

*Για μια αξιοβίωτη
και ανθεκτική Ελλάδα το 2030*

Μάιος 2024

Βιώνουμε την εποχή της κλιματικής αλλαγής αντιμετωπίζοντας πρωτόγνωρα φυσικά φαινόμενα και κρίσεις. Για τις κρίσεις, τις συνέπειες και τη διαχείρισή τους υπεύθυνη είναι η εκάστοτε Κυβέρνηση, που **οφείλει να περιορίζει τις επιπτώσεις αυτών των φαινομένων** με ανθεκτικές υποδομές, με εκσυγχρονισμό μέσων και δικτύων, με κατάρτιση και εκπαίδευση φορέων και πολιτών. Οι κλιματικές συνθήκες το 2023 στην Ελλάδα, τόσο για την εκδήλωση και εξάπλωση πυρκαγιών, όσο και για τη δημιουργία πλημμυρών ήταν οι δυσμενέστερες που έχουν καταγραφεί τα τελευταία χρόνια. Οι καταστροφές όμως που επέφεραν, **οφείλονται τόσο σε παθογένειες και λάθη του παρελθόντος, όσο και σε αστοχίες των πρόσφατων χρόνων (2007, 2018, 2021, 2023).**

Οι επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης, μέσω του μη αποτελεσματικού τρόπου διαχείρισης τους από την Κυβέρνηση, αποτελούν ανάχωμα στην πρόοδο, στην οικονομική και επισιτιστική ασφάλεια, στην ασφάλεια της υγείας και τελικά στο αξιοβίωτο των πολιτών της χώρας.

Το ΠΑΣΟΚ με υπευθυνότητα επεξεργάζεται ένα
Εθνικό Σχέδιο για το Περιβάλλον και την Κλιματική Αλλαγή.

Οι πολιτικές μας έχουν τοπικό, περιφερειακό, εθνικό
και ευρωπαϊκό - διεθνή χαρακτήρα.

Οι πολιτικές μας διαρθρώνονται στα εξής επίπεδα:

■ Περιβαλλοντικό

Πώς οραματιζόμαστε το περιβάλλον της χώρας μας από τη φύση, μέχρι το αγροτικό τοπίο και τις πόλεις;

■ Ενεργειακό

Πώς θα εξυπηρετείται, με τι είδους καύσιμα και ενέργεια, από ποιες περιοχές, φυσικές ή μη;

■ Αναπτυξιακό

Τι είδους ανάπτυξη επιδιώκουμε στην Ελλάδα; ποιες εσωτερικές και εξωτερικές ανάγκες θα εξυπηρετούν οι πολιτικές μας;

■ Κοινωνικό

Η πολιτική για το περιβάλλον αποτελεί για εμάς κεντρικό εργαλείο άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

και στοχεύουν:

- στη διατήρηση και βελτίωση των φυσικών πόρων
- στη διατήρηση και βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας
- στην εναρμόνιση της Ελλάδας με τις διεθνείς πρακτικές και συμφωνίες για την αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος.

Το πλέγμα των πολιτικών μας για το περιβάλλον εναρμονίζεται και ακολουθεί τις διεθνείς και ευρωπαϊκές πολιτικές και στρατηγικές για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας:

- Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα για το 2030,
- Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία,
- Σχέδιο του Ευρωπαϊκού Νόμου για την Αποκατάσταση της Φύσης,

που ορίζουν το πλήρες θεσμικό πλαίσιο για τα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

■ Στρατηγικοί στόχοι:

- α) η προστασία, η διατήρηση και η ενίσχυση του **φυσικού κεφαλαίου** της χώρας μας
- β) η προστασία της **υγείας και της ευημερίας των πολιτών** από κινδύνους και επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή που σχετίζονται με το περιβάλλον και αφορούν:
 - **προγράμματα ανάκαμψης** για την ώθηση της οικονομίας προς μια αξιοβίωτη ανάπτυξη,
 - **προγράμματα για αυξημένη ανθεκτικότητα** στις τρέχουσες κλιματικές μεταβολές και τις επακόλουθες περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές.

■ Στρατηγική μας προτεραιότητα είναι

- α) η δημιουργία ενός **διαυγούς και ανεξάρτητου** συστήματος **περιβαλλοντικής διακυβέρνησης**, που βάζει τον πολίτη στο επίκεντρο συμμετέχοντας ισότιμα στη διαμόρφωση αποφάσεων και πολιτικών για το κλίμα και το περιβάλλον, τη χρήση των πόρων και για τη στρατηγική που θα χαράσσεται με στόχο την ολοκληρωμένη, αξιοβίωτη ανάπτυξη.
- β) η **δίκαιη και ισότιμη χρήση των φυσικών πόρων**, η πρόσβαση σε αυτούς, η αξιοποίησή τους από όλους τους πολίτες, σε όποια περιοχή της χώρας και αν κατοικούν ή δραστηριοποιούνται.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΠΑΣΟΚ προσδιορίζει τους παρακάτω 4 Άξονες και 10 Στόχους, με ορίζοντα το 2030.

1^{ος}
ΑΞΟΝΑΣ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 1

Φυσικό περιβάλλον και βιοποικιλότητα ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα

- ΣΤΟΧΟΣ 1. Εφαρμογή διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και βιοποικιλότητας με μοντέλο αξιοβίωτης παραγωγικής ανάπτυξης σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.**
- ΣΤΟΧΟΣ 2. Διαχείριση και προστασία υδατικών πόρων.**
- ΣΤΟΧΟΣ 3. Βελτίωση και παρακολούθηση της ποιότητας των θαλασσών και του παράκτιου περιβάλλοντος.**

Δράσεις για την καταγραφή, αξιολόγηση και παρακολούθηση του περιβάλλοντος στην ξηρά, στη θάλασσα, αλλά και στο αστικό/δομημένο περιβάλλον, με στόχο τόσο την προστασία/διατήρηση και τη βελτίωσή του, όσο και την υποστήριξη του αξιοβίωτου σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, στην ύπαιθρο αλλά και στις πόλεις. Ο τρόπος επίτευξης θα γίνει μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας σχετικών με τη διαχείριση του περιβάλλοντος, αξιοποιώντας και απορροφώντας αποφοίτους και επιστήμονες σχολών περιβάλλοντος, δημιουργώντας πρόσθετη αξία στο φυσικό απόθεμα της χώρας και στις συνθήκες διαβίωσης σε κάθε χωρική ενότητα κάθε περιφέρειας της Ελλάδας.

Οι προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα καλύπτουν περισσότερο από το 28% της ξηράς και το 20% της θάλασσας. Στόχος μας: η ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών ως τμήμα του εθνικού μας αποθέματος, το οποίο αποτελεί κύριο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την ποιότητα του τουριστικού προϊόντος, της αγροτικής και αλιευτικής παραγωγής και κάθε άλλης υπηρεσίας που δημιουργείται και παράγεται μέσα στις προστατευόμενες περιοχές, με σεβασμό στην

προστασία τους. Για να συμβούν τα παραπάνω, πρέπει να ολοκληρωθεί το ταχύτερο δυνατό το θεσμικό πλαίσιο προστασίας, διαχείρισης και λειτουργίας των προστατευόμενων περιοχών (Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες και σχετικά Προεδρικά Διατάγματα, Σχέδια Διαχείρισης), σύμφωνα με τις Οδηγίες της ΕΕ, κάτι το οποίο αποτελεί και πρωταρχικό στόχο υλοποίησης για το Κίνημά μας.

Οι πολιτικές για τις προστατευόμενες περιοχές σε συνέργεια με τις πολιτικές για τον αγροτικό τομέα, ώστε να υποστηρίζονται δράσεις οικονομικής ενίσχυσης των δραστηριοτήτων που ασκούνται εντός των προστατευόμενων περιοχών, προκειμένου να παράγουν με βιώσιμο τρόπο προϊόντα υψηλής αξίας, τα οποία θα φέρουν και πιστοποίηση προέλευσης από προστατευόμενες περιοχές, δίνοντας με τον τρόπο αυτό πρόσθετη αξία στο εκάστοτε προϊόν ή/και υπηρεσία.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2

2^{ος}
ΑΞΟΝΑΣ

Κλιματική αλλαγή: Προσαρμογή και Ανθεκτικότητα οικοσυστημάτων και υποδομών

ΣΤΟΧΟΣ 4. Δημιουργία και εφαρμογή νέου μοντέλου Ανθεκτικότητας, Πρόληψης, Προστασίας και Αποκατάστασης από την κλιματική κρίση και τις φυσικές καταστροφές.

ΣΤΟΧΟΣ 5. Υλοποίηση Σχεδίου για την Κλιματική Ουδετερότητα με προστασία της Βιοποικιλότητας και των τοπικών κοινωνιών σε εθνική κλίμακα.

Η εξελισσόμενη πορεία της κλιματικής κρίσης και οι σύγχρονες πολιτικές και οικονομικές αναταράξεις, καθιστούν ως προτεραιότητα τη δημιουργία ανθεκτικών οικοσυστημάτων, ανθεκτικού περιβάλλοντος στις επιπτώσεις αυτών των μεταβολών. Στόχος της πολιτικής μας είναι η αποκατάσταση και η βελτίωση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων της χώρας, με έμφαση στις πληγείσες από τις πυρκαγιές περιοχές, αλλά και από φαινόμενα πλημμυρών, διαβρώσεων και ξηρασίας.

Η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων θα ακολουθεί πρακτικές που λαμβάνουν υπόψη μελλοντικά σενάρια κλιματικών και δημογραφικών μεταβολών, ενώ ταυτόχρονα για τη βελτίωση της ανθεκτικότητάς τους θα πρέπει εκτός από τεχνικές παρεμβάσεις και αποκαταστάσεις, να εκπαιδεύονται και να ενισχύονται σε υποδομές και επιλογές χρήσεων γης οι τοπικές κοινότητες. Τοπικές κοινότητες που θα αναδειχθούν με τη βοήθεια και την υποστήριξη της πολιτείας ως οι θεματοφύλακες των περιοχών αυτών, αλλά και αυτοί που θα ενισχυθούν οικονομικά για την παραμονή τους στις περιοχές αυτές και τη δραστηριοποίησή τους σε βιώσιμες και ανθεκτικές παραγωγικές πρακτικές. Για την επίτευξη αυτού του στόχου προτείνεται η δημιουργία ενός ενιαία συντονιζόμενου Σχεδίου Δράσης για την αποκατάσταση και δημιουργία ανθεκτικών οικοσυστημάτων.

Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ) και τα Περιφερειακά Σχέδια Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) αποτελούν τα δύο κύρια εργαλεία για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, που όμως χαρακτηρίζονται από ελλείψεις και προβλήματα στην πρόβλεψη εφαρμογής, ιδιαίτερα της ΕΣΠΚΑ, στην πράξη. Προτείνουμε: τη δημιουργία μηχανισμού/εργαλείου που θα συμβάλει στην εφαρμογή και υλοποίηση της ΕΣΠΚΑ και στη διασφάλιση συνοχής μεταξύ αυτής και των ΠεΣΠΚΑ. Το Κίνημά μας θέτει ως προτεραιότητα: α) τη διασφάλιση συντονισμού και συνέργειας μεταξύ της εθνικής στρατηγικής και των ΠεΣΠΚΑ, β) την επίτευξη συνεργειών μεταξύ της ΕΣΠΚΑ και των ΠεΣΠΚΑ με άλλα εργαλεία ή στρατηγικές που περιλαμβάνουν δράσεις και μέτρα για την προστασία της βιοποικιλότητας με σκοπό τη προσαρμογή (π.χ. Εθνική Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα και σχέδιο δράσης, Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμού), γ) την εκπόνηση Σχεδίου Δράσης που θα εξειδικεύει τους στόχους, τα μέτρα και τις δράσεις της ΕΣΠΚΑ και θα περιλαμβάνει συγκεκριμένες προβλέψεις για διαδικασίες υλοποίησης, χρηματοδότησης, αρμόδιους φορείς, και σαφείς κατευθύνσεις για την εφαρμογή της ΕΣΠΚΑ σε περιφερειακό και τομεακό επίπεδο ενισχύοντας τη συνοχή μεταξύ όλων των εργαλείων που περιλαμβάνουν δράσεις για την προσαρμογή.

Η αξιοποίηση και η μόχλευση πόρων και κονδυλίων για το περιβάλλον από χρηματοδοτικά πλαίσια της Ευρώπης, αλλά και διεθνών φορέων και οργανισμών, αποτελεί πρωταρχικό μέλημα της πολιτικής μας για το περιβάλλον, αφού η αξιοποίηση τέτοιων πόρων που επενδύονται στο φυσικό μας απόθεμα, παράγει πολλαπλάσια οφέλη και για τις τοπικές κοινωνίες, τόσο βραχυπρόθεσμα, με τη δημιουργία θέσεων εργασίας, όσο και μακροπρόθεσμα βελτιώνοντας το περιβάλλον ή/και τις υποδομές, δημιουργώντας συνθήκες κατάλληλες για την ανάπτυξη και επένδυση διαχρονικά και με βιώσιμο τρόπο.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 3

3^{ος}
ΑΞΟΝΑΣ**Βιώσιμες πόλεις και αστικός σχεδιασμός**

ΣΤΟΧΟΣ 6. Υλοποίηση του Σχεδίου Αξιοβίωτη και Δίκαιη πόλη, σε εθνική κλίμακα.

ΣΤΟΧΟΣ 7. Ατμοσφαιρικό Περιβάλλον (αέρια ρύπανση/ποιότητα αέρα).

ΣΤΟΧΟΣ 8. Κυκλική οικονομία - διαχείριση αποβλήτων.

Η βιώσιμη πόλη αποτελεί το στοίχημα το οποίο πρέπει να κερδηθεί το συντομότερο δυνατό, ώστε ο κάθε πολίτης να νιώθει ότι αξίζει να ζει στην πόλη του και ταυτόχρονα να απολαμβάνει τα ίδια περιβαλλοντικά προνόμια με κάθε άλλο πολίτη, τόσο στην πόλη του όσο και μεταξύ των πόλεων.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, προτείνουμε την υλοποίηση του σχεδίου 'Αξιοβίωτη και Δίκαιη πόλη', που αφορά στην δημιουργία περιβαλλοντικών συνθηκών που θα προσφέρουν επιθυμητές συνθήκες άνεσης σε όλους τους πολίτες και ταυτόχρονα θα προσφέρουν αισθητική αξία και ασφάλεια σε κάθε γειτονιά, χωρίς διαχωρισμούς. Για την επίτευξη του στόχου, θα χρησιμοποιηθούν ποσοτικά κριτήρια αναλογίας έκτασης πρασίνου ανά κάτοικο σε συνδυασμό με κλιματικές και περιβαλλοντικές μεταβλητές, όπως η θερμοκρασία και το επίπεδο των ρύπων, αλλά και κοινωνικές μεταβλητές, όπως η δημογραφία των γειτονιών, ώστε να έχουν πρόσβαση σε ανοιχτούς χώρους και σε χώρους πρασίνου και αναψυχής οι κάτοικοι σύμφωνα με τις ανάγκες τους (π.χ. περιοχές με υψηλά ποσοστά ηλικιωμένων ή περιοχές με υψηλά ποσοστά οικογενειών με παιδιά). Με τον τρόπο αυτό οι πόλεις μας θα γίνουν δίκαιες, περιβαλλοντικά υγιείς και θα προσδιορίζουν από τη λειτουργία τους, τον μελλοντικό τρόπο ανάπτυξής τους.

Η νέα οικονομία είναι η κυκλική. Στο πλαίσιο της μείωσης αλλά και της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων, προτείνουμε την εφαρμογή πολιτικών που θα διατρέχουν οριζόντια όλες τις κεντρικές πολιτικές της κυβέρνησης. Το σχέδιο δράσης της κυκλικής οικονομίας οφείλει να μην αποτελεί μια απλή εναρμόνιση με τις ευρωπαϊκές στρατηγικές και οδηγίες, αλλά να είναι εξωστρεφές και να εστιάζει σε εφαρμογές αλλά και ολοκληρωμένες δράσεις κυκλικής οικονομίας με αφετηρία την τοπική αυτοδιοίκηση α' βαθμού. Παράλληλα το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας πρέπει να δημιουργήσει μια ολοκληρωμένη καμπάνια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης ξεκινώντας από την εκπαίδευση των μαθητών.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 4

4^{ος}
ΑΞΟΝΑΣ

ΑΠΕ-Περιβάλλον και Ενεργειακή Δημοκρατία

ΣΤΟΧΟΣ 9. Δημιουργία και εφαρμογή συμμετοχικού συστήματος Ενεργειακής Δημοκρατίας.

ΣΤΟΧΟΣ 10. Δημιουργία και εφαρμογή συμμετοχικού συστήματος Περιβαλλοντικής και Κλιματικής Διακυβέρνησης.

Η περιβαλλοντική διακυβέρνηση αποτελεί ένα από τα μεγάλα στοιχεία για το Κίνημά μας, διότι πιστεύουμε ότι αποτελεί το μόνο πλέον εργαλείο που μπορεί βιώσιμα να θέσει το πλαίσιο της ανάπτυξης σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η συντονισμένη προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος με συγκεκριμένους, διεθνώς αποδεκτούς κανόνες και διαφανείς διαδικασίες που στηρίζονται στην επιστημονική τεκμηρίωση και πρακτική, αποτελούν το μοναδικό πεδίο ανάπτυξης και συνεργασίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, αναγνωρίζοντας τις υπερτοπικές προεκτάσεις του περιβάλλοντος. Ενός περιβάλλοντος που αποτελεί παγκόσμιο αγαθό και συνδέεται με πολιτικές και πρακτικές οι οποίες υποστηρίζουν και εξυπηρετούν την περιβαλλοντική διπλωματία και την ισότιμη πρόσβαση στους φυσικούς πόρους, ειδικά σήμερα που οι στρατιωτικές και οικονομικές αναταράξεις είναι ξανά παρούσες και καθορίζουν αποφάσεις, πρακτικές και στρατηγικές.

Η διαφανής διακυβέρνηση του περιβάλλοντος, όπου ο ενημερωμένος πολίτης θα συμμετέχει και θα δια-αντιδρά σε όλες τις φάσεις επιλογής πολιτικής, δημιουργεί το απαραίτητο εκείνο πλαίσιο για ένα σύγχρονο χωροταξικό σχεδιασμό, που αφορά την κατανομή της χρήσης των πόρων στο χώρο και στο χρόνο, την βιώσιμη αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που η χώρα μας

διαθέτει σε αφθονία, την αειφορική τουριστική και αγροτική ανάπτυξη.

Θεωρώντας ότι ο ρόλος των πολιτών και της επιστήμης δεν πρέπει να περιορίζεται σε διαβουλεύσεις, εκ των υστέρων αξιολογήσεις ή γνωμοδοτήσεις κατόπιν πρόσκλησης του εκάστοτε υπουργού, προτείνουμε τη δημιουργία α) ισχυρών οργάνων με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικής, τον έλεγχο και την αξιολόγηση, β) ανεξάρτητων οργάνων δημόσιας συμμετοχής και επιστημονικής παρακολούθησης της πορείας της χώρας προς την κλιματική ουδετερότητα με ουσιαστικές αρμοδιότητες.

Οι φορείς και οι υπηρεσίες που διαχειρίζονται το περιβάλλον της χώρας, πρέπει να μετασχηματιστούν, ώστε να εξυπηρετούν με τον καλύτερο και απλούστερο τρόπο τις σύγχρονες ευρωπαϊκές Οδηγίες και Στρατηγικές. Προτείνουμε την ενδυνάμωσή τους με προσωπικό όλων των ειδικοτήτων, το οποίο είναι διαθέσιμο και καλά εκπαιδευμένο και η δημιουργία ενός θεσμοθετημένου δικτύου επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών με τη χρήση σύγχρονων γεω-χωρικών εργαλείων και εργαλείων πληροφορικής και διαδικτύου, ώστε να βελτιστοποιηθεί χρονικά και ποιοτικά η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών και η εξυπηρέτηση του σκοπού τους που θα είναι τόσο η προστασία του περιβάλλοντος, όσο και η υποστήριξη της βιώσιμης κοινωνικο-οικονομικής δραστηριότητας.

